

Slovenija ima izjemno biodiverzitetu in ohranjeno okolje, zato z monokulturnimi in opu- stošenimi pokrajinami po Evropi nima nič skupnega. To morajo prepoznati in upoštevati tudi evropski odločevalci, ki nas ne smejo omejevati pri kmetijski pridelavi.

Treba je poenotiti standarde po Evropi tako pri načinu pridelave kot zaposlovanju. Na primer – merila za ekološko kmetovanje so med državami različna, na trgovinski polici pa so vsa živila označena kot ekološka in potrošnik zaupa, da so bila pridelana po istih standardih. Čeprav niso bila! Slovenska zelenjava na primer konkurira ceneni zelenjavi iz južne Španije in južne Italije, kjer so ogromne plantaže, na katerih delavci delajo na meji človeškega.

»Strateški načrt za programsko obdobje po letu 2027 se mora začeti pripravljati jutri. Treba je pripraviti podatke o slovenskem kmetijstvu, na podlagi katerih bomo določili glavne cilje kmetijske politike, prepoznali težave, pomanjkljivosti in šibke točke v verigi preskrbe s hrano. Zagovarjati moramo enotne standarde in okrepite naše večine pri pogajanju z Evropo.«

Kriza v Ukrajini nas je že oplazila, kako hude bodo posledice?

S strahom zrem v prihodnost. Vojna v Ukrajini ima lahko zelo velik vpliv na svetovni ravni, predvsem zaradi vpliva globalnih igralcev in »vojnih dobičkarjev«. Ti bodo želeli ustvariti še večje cenovne razlike med trgi, ker od teh razlik živijo. Podražitve energentov, gnojil ... že močno čutimo, zato je pomembno, da zaščitimo pridelovalce hrane, jim pomagamo. Le tako bodo kos vsem izzivom. Evropski kmet hitro opusti kmetovanje, če mu ne prinaša ekonomske varnosti, slovenski kmet pa vztraja, zato ga moramo nujno primerno podpreti. Zaskrblijujoč je podatek o enormnih dobičkih proizvajalcev gnojil iz severa Evrope, ki jih je objavil Agrarheute, in ostali najbrž niso nič slabši. Nujna je pomoč države, da zaščiti našo lastno pridelavo hrane.

Potreben je takojšen institucijski pristop k stabiliziranju ekonomike kmetijske pridelave. Ni prav, da se kmetu očita, da nima izračunane lastne cene. Kmet je tako rekoč multipraktik. Ministrstvo naj preko strokovnih institucij prevzame vlogo in kvantificirano pove, kakšen šok v evrih je doživela kmetija ob vseh podražitvah v zadnjem letu.

Dejstvo je, da se bo družinska bilanca potrošnje močno spremenila. Vedno bolj ranljiv potrošnik bo temeljito premislil, kaj je najnujnejše za preživetje iz meseca v mesec in čemu se lahko odreče. Država mora odigrati temeljno vlogo in na eni strani zaščititi kmeta ter s tem samooskrbo, na koncu verige pa mora pred draginjo zaščititi tudi potrošnika. Institucionalizirati mora porazdelitev vrednosti v prehranski verigi in omajeviti velike apetite po ustvarjanju dobička na koncu verige. Najranljivejše skupine državljanov je treba zaščititi z ustrežno socialno politiko.

Ali lahko podeželje in družinske kmetije ohranijo vitalnost brez podpore in zaščite zadrug?

Pomlajevanje članstva v zadrugah in njihova zagnanost potrjujejo, da tudi mladi prepoznajo zadrugo kot ključni element pri preboju in uspehu njihovih kmetij. Potrebno je združevanje znanja, naložbenega okolja in živilskih obratov, da bomo uspešni tudi v prihodnje. Stremeti moramo k večji ekonomski učinkovitosti ter višjim standardom pridelave in predelave. Zadrugištvo mora pri tem odigrati ključno vlogo z investicijsko podporo prek razpisov PRP. Sicer lahko zadrugo postanejo samo trgovska podjetja – torej posredniki trgovskega blaga in odkupovalci mleka, mesa ... za nekega drugega.

»Vztrajam, da morajo zadrugo kot edina oblika povezovanja v 100 % lasti kmetov dobiti ključno finančno injekcijo, da bodo vzpostavile živilsko-predelovalne, skladiščne in trgovske obrate večjega obsega. Če imamo zdaj klavnico za do 7000 glav goveje živine, moramo načrtovati večje – za vsaj 30.000 do 50.000 glav živine. Da bi dosegli to kvoto, se mora povezati več zadrug.«